अत्रप्रत्यवतिष्ठते स्वर्गेति यागविधौउद्देश्यस्यस्वर्गस्यस्वरूपाविवक्षायांकृत्स्नंशास्त्रमनर्थकंस्यादित्यर्थः प्रतायतेप्रतन्यते ॥ १८ ॥ ननुस्वर्गोनास्तीतिनब्रूमःकिंतुहिंसायुक्तंतत्साधनंनिंदामइत्याशंक्यप्राणविद्यायांसहोवाचकिमेन्नंभविष्यतीति यत्किंचिदिदमाश्वभ्यआशकुनिभ्यइतिश्रुतिंप्रत्यक्षंचसर्वस्यान्नत्वेप्रमाणयति अजश्वेतिसार्धेन मेषोमुंडशिराः ग्राम्याओषधयोयवाद्याः यस्ययदन्नंतद्भक्षणेतस्यदोषो नास्तीतिभावः ॥१९॥ यदैवंतदाश्रौतेकर्मणिहिंसादोषःकैमुतिकन्यायनिरस्तइत्याशयेनाह पशवइति ॥ २० ॥ २१ ॥ अन्योन्यवराःपरस्परापेक्षयाश्रेष्ठाः सप्तधासप्तधेतिधात्रआवृत्तिः तेचगौरजोमनुजोश्वश्वमेषाश्वतरगर्दभाः ग्राम्याःसप्तसमाख्याताःपशवःसाधुवेदिभिः सिंहाव्याघ्रावराहाश्वमहिषावारणास्तथा ऋक्षाश्ववानराश्चैवसप्तारण्याःप्रकीर्तिताइति उत्तममितिसंज्ञासंजातायस्य पुरुषोवावसुकृतमितिश्रुतेरुत्तमसंज्ञितंपुरुषाख्यमपियज्ञेषूपाकृतंविनियुक्तंपुरुषंवैदेवाःपशुमालभंतेतिवेदाःप्राहुस्तच्चशिष्टैरादृतं पुरुषोहवैनारायणोकामयतात्यतिष्ठेयंसर्वाणिभूतान्यहमेवेदंसर्वंस्यामिति सएतंपुरुषमेधंपंचरात्रं

स्यूमरश्मिरुवाच स्वर्गकामोयजेतेतिसततंश्रूयतेश्रुतिः ॥ फलंप्रकल्प्यपूर्वंहिततोयज्ञःप्रतायते ॥ १८ ॥ अजश्वाश्वश्वमेषश्वगौश्वपक्षिगणाश्वये ॥ ग्राम्यारण्याश्चौषधयःप्राणस्यान्नमितिश्रुतिः॥१९॥तथैवान्नंह्यहरहःसायंप्रातर्निरूप्यते॥पशवश्चाथधान्यंचयज्ञस्यांगमितिश्रुतिः॥२०॥एतानिसहयज्ञेनप्रजापतिरकल्पयत्॥तेनप्रजापतिर्देवान्यज्ञेनायजतप्रभुः॥ २१ ॥ तदन्योन्यवराःसर्वेप्राणिनःसप्तसप्तधा॥ यज्ञेषूपाकृतंविश्वंप्राहुरुत्तमसंज्ञितं॥२२॥ एतच्चैवाभ्यनुज्ञातंपूर्वैःपूर्वतरैस्तथा॥ कोजातुनविचिन्वीतविद्वान्स्वांशक्तिमात्मनः॥ २३॥ पशवश्चमनुष्याश्चद्रुमाश्चौषधिभिःसह ॥ स्वर्गमेवाभिकांक्षंतेनचस्वर्गस्ततोमखात्॥ २४॥ ओषध्यःपशवोवृक्षावीरुदाज्यंपयोदधि॥ हविर्भूमिर्दिशःश्रद्धाकालश्चैतानिद्वादश ॥ २५॥ ऋचोयजूंषिसामानियजमानश्चषोडश॥ अग्निर्ज्ञेयोगृहपतिःससप्तदशउच्यते॥ २६॥ अंगान्येतानियज्ञस्ययज्ञोमूलमितिश्रुतिः॥ आज्येनपयसादध्नाशकृतामिक्षयात्वचा॥ २७॥

यज्ञक्रतुमपश्यदितिश्रुतेःपूर्वैर्ब्रह्मादिभिः पूर्वतरैर्नारायणादिभिः यत्रसर्वोत्कृष्टःपुरुषोपिश्रुतितआचाराच्चहिंस्यते तत्रकाकथाइतरेषामितिभावः सार्धः ॥ २२ ॥ स्वांशक्तिंविद्वान्मयेदंअजस्याश्वस्यपुरुषस्यवाआलंभनंकर्तुंशक्यमितिजानन् कःपुमान्आत्मनःजीवान्नविचिन्वीतनविवेचयेत् आलंभार्थमितिशेषः किंतुसर्वोप्यास्तिकःस्वस्यशक्यंकर्तुंकुर्यादेवेत्यर्थः ॥ २३ ॥ नचात्रहिंसादोषोऽस्ति प्रत्युतस्वर्गार्थिनापश्वादीनांनवाउएतन्म्रियसेनरिष्यसिदेवाँइदेषिपथिभिःसुगेभिरितिमंत्रवर्णादयमुपकारएवेत्याह पशवश्चेति मखात्मखंविनास्वर्गस्ततोविस्तृतोनास्ति जपादिजःस्वर्गःस्वल्पइतिभावः तरिष्यसिनहिंस्यसे देवाँइत्देवानेव ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ यज्ञोमूलं लोकस्थितेरितिशेषः श्रुतिर्यज्ञाद्भवतिपर्जन्यइत्यादिर्भगवद्वचनरूपा वेदस्यापीश्वरकर्तृकत्वाभ्युपगमेनभगवद्गीतानामुपनिषदामपिसमानकर्तृकत्वेनश्रुतित्वौचित्यात् शकृतागोमयेन आमिक्षयादधिमिश्रेणपयसा त्वचाआनडुहेचर्मणिनिर्वापादेर्विधानात् शेषंव्याख्यातं ॥ २७ ॥

Digitized by Google